

Valtuustoaloite: Mielenterveysvaikutusten arvioinnin käyttöönotto päätöksenteossa

Mielenterveys on perusta kaikelle – ihmisten hyvinvoinnille ja hyvälle elämälle, yhteisöille ja elinvoimaiselle tulevaisuudelle.

Pohjaa mielenterveydelle rakennetaan joka päivä siellä, missä ihmiset asuvat, opiskelevat, työskentelevät ja elävät. Koulutuspäätökset, asuntopolitiikka, ympäristön suunnittelu ja työelämän tukeminen ovat kaikki myös mielenterveyspäätöksiä.

Kunnan lakisääteinen tehtävä on edistää asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Onnistuminen tässä näkyy myös taloudessa – valtionosuuksien HYTE-kerroin mittaa juuri sitä, miten hyvinvointia edistetään arjen tasolla.

Mielenterveys on ylipäätään talouden ja työllisyyden keskeinen kysymys. Mielenterveyden ongelmat aiheuttavat suuria haasteita asukkaiden hyvinvoinnille. Mielenterveyden häiriöt johtavat työkyvyttömyyseläkkeisiin ja pitkiin sairauspoissaoloihin, mikä osaltaan heikentää työllisyysastetta ja taloudellista kestävyyttä. Silti mielenterveys jää liian usein näkymättömiin päätöksenteossa.

Sitä ei voi kehittää, mitä ei tutki, mittaa ja arvioi. Kansallinen mielenterveysstrategia 2020–30 suosittelee mielenterveysvaikutusten huomioimista aina, kun tehdään ihmisiä koskevia päätöksiä. Mielenterveysvaikutusten ennakoarvioinnille ei ole Suomessa vielä vakiintunutta käytäntöä. Tähän vastaavat Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL, MIELI ry, EHYT ry ja Mielenterveyden keskusliitto, jotka ovat kehittäneet MIVA-työkalun mielenterveysvaikutusten arviointiin.

MIVA-menetelmän avulla voidaan arvioida päätösten ennakoituja vaikutuksia asukkaiden mielenterveydelle ja mielen hyvinvoinnille sekä lisätä myönteisiä ja vähentää kielteisiä vaikutuksia. Mielenterveysvaikutusten arviointi tukee siten hyvinvointia, terveyttä ja taloudellista kestävyyttä – asioita, joita ei kaupungissamme tule eikä voida sivuuttaa.

Mielenterveysvaikutusten ennakoarviointi on ollut toistaiseksi Suomessa vähäistä. Nyt Vaasan on mahdollisuus näyttää esimerkkiä ja toimia edelläkävijänä mielenterveyden edistämisessä.

Vihreä valtuustoryhmä esittää, että Vaasa ottaa käyttöön mielenterveysvaikutusten arvioinnin (MIVA) osaksi vaikutusten arviointia. Esitämme myös, että hallintoon nimetään MIVA-arviointien koordinoimista vastaava henkilö ja tarvittaessa perustetaan poikkihallinnollinen työryhmä. MIVA-menetelmän osallistavaa prosessia hyödynnetään myös Vaasan asukkaiden, järjestöjen ja muiden sidosryhmien osallisuuden vahvistamiseksi.

Vaasassa 8.12.2025

Vaasan vihreä valtuustoryhmä

Matti
Sanna Halonen
Jasmi Granholm
Kati Kuorikoski

Ida Järvi
Dan Backman
Jaana Kilpiö
Aleks Korte
Anni Miettinen

Kuorikoski
Dore Salonen-Ker
Sanna Kuorikoski
Vieräki
Matti Backman
Sanna Kuorikoski
Sanna Kuorikoski